

RECENZÍÓK

Szakedokumentum: A 2024-es Európai iskolavizsgálat az alkohol- és egyéb drogfogyasztási szokásokról (ESPAD) nemzetközi gyorsjelentés főbb megállapításai

Report: Key findings from the 2024 European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs – ESPAD International report – key findings

Ismertető: [Arnold Petra](#)

Doi: [10.58701/mej.19657](https://doi.org/10.58701/mej.19657)

Ismertetett dokumentum: ESPAD Group (2025). *Key findings from the 2024 European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs (ESPAD)*, European Union Drugs Agency, Lisbon, https://www.euda.europa.eu/publications/data-factsheets/espac-2024-key-findings_en

Kulcsszavak: európai serdülők; alkohol-, drogfogyasztás; dohányzás; viselkedési függőségek; mentális jóllét
Keywords: *European adolescents; alcohol-, drug use; smoking; behavioural addictions; mental well-being*

Az Európai iskolavizsgálat az alkohol- és egyéb drogfogyasztási szokásokról (ESPAD - *European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs*) nemzetközi kutatássorozat legfrissebb, 2024-es nemzetközi eredményeket leíró gyorsjelentése 2025 tavaszán jelent meg. Az ESPAD több országot átívelő nemzetközi kutatási projekt, amely több mint negyven európai ország független kutatócsoport együttműködésének az eredménye. Az első adatfelvételre 1995-ben került sor huszonhat európai ország részvételével, a legutóbbi, nyolcadik hullám pedig 2024-ben harminchét európai országban 113 882 15–16 éves diák bevonásával valósult meg. Ennek fényében a gyorsjelentés harminc éves jubileumi kiadványnak tekinthető. Az ESPAD koordinátora a *Consiglio Nazionale delle Ricerche* (CNR Pisa), a kutatássorozat együttműködik a *European Union*

Drugs Agency (EUDA) szervezettel, illetve a kutatást kezdetektől támogatja a *Council of Europe Pompidou Group*. A 2024-es adatfelvételben a következő országok vettek részt: Ausztria, Bulgária, Horvátország, Ciprus, Csehország, Dánia, Észtország, Feröer szigetek, Finnország, Franciaország, Grúzia, Németország, Görögország, Magyarország¹, Izland, Írország, Olaszország, Koszovó, Lettország, Liechtenstein, Litvánia, Málta, Moldova, Monaco, Montenegró, Hollandia, Észak-Macedónia, Norvégia, Lengyelország, Portugália, Románia, Szerbia, Spanyolország, Svédország, Szlovákia, Szlovénia, Ukrajna. A kutatássorozat azzal a céllal indult, hogy időben és nemzetközileg összehasonlítható adatokat gyűjtsön a középiskolás fiatalok dohányzásáról (e-cigaretta is), alkohol- és drogfogyasztási szokásokról, valamint a viselkedési addikciókról (pl. videó-, sze-

¹ A 2024-es hazai adatfelvétel finanszírozói: NKFIH K146029, HUN-REN-Corvinus Társadalomepidemiológiai Kutatócsoport, Kodolányi János Egyetem Szociológia Tanszék. Kutatásvezetők: Elekes Zsuzsanna, Arnold Petra.

rencsejáték, közösségi média függőség). A 2024-es hullámban a kutatás hangsúlyt helyez a mentális jólétre és a prevenciók tevékenységekre is, felismerve e tényezők egyre nagyobb jelentőségét a serdülők egészségi állapota alakításában. A kutatás legfontosabb célja, hogy hosszú távon mérje a fiatalok fogyasztási szokásaiban bekövetkezett változásokat, összehasonlítva az országoként eltérő trendeket.

A gyorsjelentés első felében az ESPAD 8. hullámának főbb eredményeit olvashatjuk, majd fejezetenként kerülnek bemutatásra először a 2024-es eredmények, majd a harminc éves trend főbb megállapításai a következő témák mentén: dohányzás, e-cigaretta-használat, alkoholfogyasztás, drogfogyasztás, kannabisz, egyéb drogok (új pszichoaktív szerek, orvosi javallat nélküli visszaélés-szerű gyógyszerek), szerencsejáték, videójáték és közösségi média, mentális jólét és prevenció. Az online kiadvány a főbb eredményeket, az európai országokban megfigyelhető súlyozatlan átlagprevalenciákat mutatja be az egyes indikátorokra vonatkozóan, illetve a kiemelkedően magas vagy alacsony prevalenciákat mutató országokat említi meg. A hazai adatok részletes elemzésére nem tér ki a kiadvány.

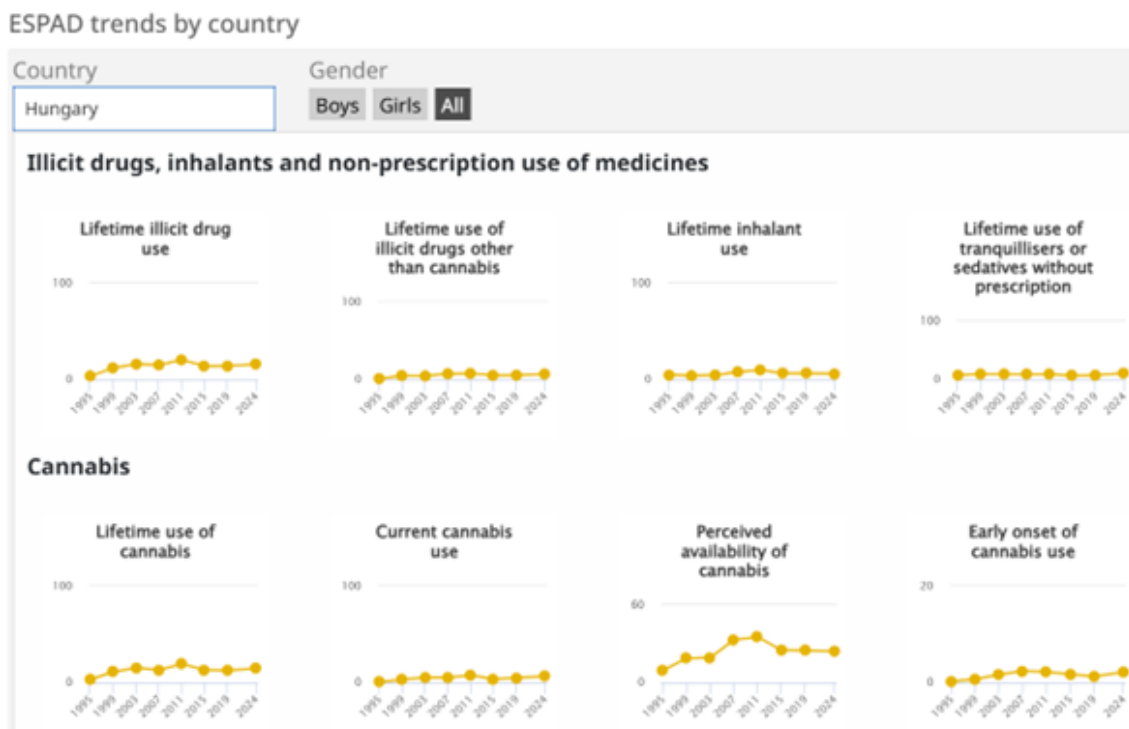
A gyorsjelentésben többek között megtudhatjuk, hogy a dohányzásban jelentős csökkentés tapasztalható európai átlagban, azonban a serdülők körében jelentősen megnőtt az e-cigaretta használata. Ugyanígy az alkoholfogyasztás is csökkent az elmúlt években, az összefogyasztás és a nagyívás is mérséklődött. A javuló tendencia ellenére azonban az alkohol továbbra is népszerű a fiatalok körében, a mértéktelen ivás egyes régiókban továbbra is jelentősebb. A tiltott drogok és a leggyakrabban használt szer, a kannabisz esetében is csökkenés figyelhető meg. A nemek közötti különbség is csökkenő

tendenciát mutat a drogok tekintetében, bár a fiúk jellemzően még mindig nagyobb arányú használatról számolnak be. Mindeközben a lányok körében a visszaélés-szerű gyógyszerfogyasztás nőtt.

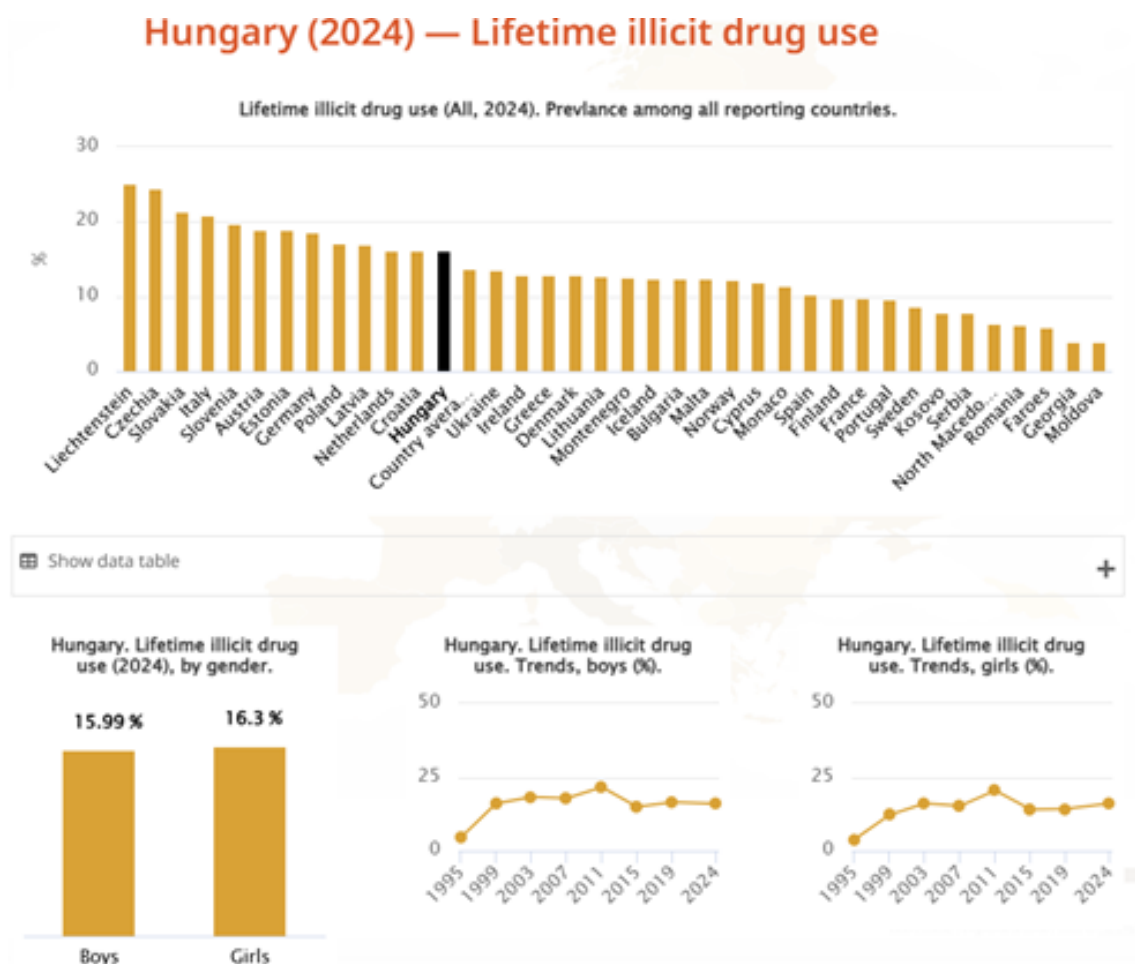
Az európai diákok körében egyre népszerűbb a videójáték, különösen a lányok esetében tapasztalható növekedés. A problémás közösségimédia-használat is aggodalomra ad okot, különösen a fiúk körében, továbbá a problémás szerencsejáték csaknem megduplázódott. Az európai diákok több mint fele számolt be jó mentális jólétről, azonban jelentős regionális különbségek figyelhetők meg. A prevenció széles körben elterjedt, a legtöbb diák már legalább egy prevenciók foglalkozáson részt vett. A prevenciók foglalkozásokon az alkohol a leggyakrabban tárgyalt tematika, míg a tiltott szerek és a viselkedési függőségek kevésbé jelennek meg a programban. A készség-alapú, interaktív megközelítéseket hangsúlyozó prevenciók programok Nyugat- és Dél-Európában elterjedtebbek.

A gyorsjelentésben szerepel egy adatvizualizációs felület is (ESPAD *Data Explorer*. n.d.), ahol országok és indikátorok mentén lehet keresni és ábrákat megjeleníteni felhasználóbarát módon. A fogyasztási ráták összesítve és nemi bontásban szerepelnek, az európai súlyozatlan átlag, valamint az egyes országokban megfigyelhető prevalencia ráták alapján lehet készíteni trend ábrákat 1995 és 2024 közötti időszakokra vonatkozóan. Minde mellett térképes nézetben is meg lehet jeleníteni az egyes indikátorokat megjelölve az adatfelvételi évet. (Az alábbi ábrák (1. és 1. ábra) részletes elemzése majd egy későbbi kiadványban olvasható, az alábbi ábrákat – adatvizualizációs felületről készített fotókat – csupán illusztrálásképpen jelenítettük meg.)

2. ábra: Adatvizualizációs felület a magyar droghasználati mutatókra leválogatva (Forrás: ESPAD Data Explorer)

1. ábra: Adatvizualizációs felület a magyar tiltottszerhasználat életprevalencia mutatóra leválogatva (Forrás: ESPAD Data Explorer)

A gyorsjelentés az ESPAD történetében először készült el és harminchárom nyelven érhető el, kivéve az adatvizualizációs felületet, amely csak angolul jeleníti meg az indikátorokat. Az online kiadvány a főbb eredményeket mutatja be, az átfogóbb, 2024-es ESPAD-jelentés: az európai iskolavizsgálat az alkohol- és egyéb drogfogyasztási szokásokról eredményei 2025 októberében lesznek publikusak. A kutatás nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a szerhasználat szociológiai és pszichológiai háttértényezőit is vizsgálja, mint például a szocio-demográfiai jellemzőket, a családi, iskolai hátteret, a baráti kapcsolatokat, a szabadidős tevékenységeket, a mentális egészséget és a depressziót. A hazai prevalenciákat és háttérelmzéseket bemutató magyar jelentés várhatóan 2025 telén jelenik meg.

AJÁNLÁS

Az ESPAD gyorsjelentés ajánlott kutatók, szakértők, szakpolitikusok számára, emellett mindenki számára, aki a téma iránt érdeklődik és mélyrehatóbban szeretné megismerni a főbb eredményeket, európai trendeket a serdülők dohányzása, alkohol-, drogfogyasztása, a viselkedési függőségek és a mentális jólét tekintetében. Az adatvizualizációs felület révén az adatok közvetlenül hozzáférhetők, így a kutatók, szakértők számára lehetőség nyílik másodelemzések elkészítésére. Az ESPAD eredmények kulcsfontosságú szerepet töltenek be és jelentős adalékkal szolgálnak a hatékony szakpolitikai döntésekhez és bizonyítékon alapú beavatkozások megtervezéséhez, így kiemeleten ajánlott az adatok mélyrehatóbb megismerése szakpolitikusok, illetve a prevenció területén dolgozó szakértők vagy akár pedagógusok számára is.

HIVATKOZÁSOK

ESPAD Group (2025). *Key findings from the 2024 European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs (ESPAD)*, European Union Drugs Agency, Lisbon, https://www.euda.europa.eu/publications/data-factsheets/espac-2024-key-findings_en

ESPAD DATA EXPLORER (N.D.) https://www.euda.europa.eu/publications/data-factsheets/espac-2024-key-findings_en

INFORMÁCIÓK A SZERZŐRŐL

Arnold Petra
Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Kar Addiktológiai Tanszék, Budapest
arnold.petra@semmelweis.hu

CIKKINFORMÁCIÓK

Beküldve: 2025. 07. 03.
Elfogadva: 2025. 07. 04.
Megjelentetve: 2025. 09. 01.

Copyright © 2025 Arnold Petra. Kiadó: Magyar Népegészségügy Megújításáért Egyesület. Ez egy nyílt hozzáférésű cikk a CC-BY-SA-4.0 licenszszerződés alapján